

151чд

ПРАВИЛА

ГАРНИЗОНЕ СЛУЖБЕ.

С. 880

5577

ФОРМА.

ЗАПИСКА

ПОДНАРЕДНИЧЕ ПАТРОЛЕ.

Месе- ца и дана	Саатъ	
Юліј 31	у 11 ноћи	<p>Одъ дворске страже посланъ в у патролу под- наредникъ Н. Н. са два редови до страже при ба- таліону.</p> <p>Подпись Начальника исте страже.</p>
—	у 11 $\frac{1}{4}$ ноћи	<p>Вишеозначена патро- ла на стражу при бата- ліону дошла в исправно, и послана натрагъ; а да- лѣ до страже при бате- рії поеланъ е у исто вре- ме у патролу поднаред- никъ НН са два редови.</p> <p>Подпись дежурногъ официра.</p>

— у 11 $\frac{1}{2}$
ночи.

Вышеозначена патро-
ла на стражу при батерії
дошла в исправно, и по-
слана патрагъ; а далѣ до
страже при военомъ ма-
гацину, а оттуда къ ба-
таліону, посланъ съ исто-
време у патрулу подна-
редникъ Н. И. съ два ре-
дови.

Подпись дежурногъ
по батерія офицера.

— у 11 $\frac{3}{4}$

Вышеозначена патро-
ла на стражу при военомъ
магацину и баталіону до-
шла въ исправно съ ли-
стомъ и печатомъ, и по-
слана патрагъ къ батерії;
а далѣ до дворскѣ стра-
же посланъ съ исто време
у патрулу поднаред-
никъ Н. И. съ два редови.

Подпись дежурногъ
по баталіону офицера.

— у 12
ночи.

Вышеозначена патро-
ла на дворску стражу до-
шла въ исправно и преда-
ла листу и печать, и по-
слана патрагъ.

Подпись начальника
дворскѣ страже,

ПРАВИЛА
ГАРНИЗОНСКЕ СЛУЖБЕ.

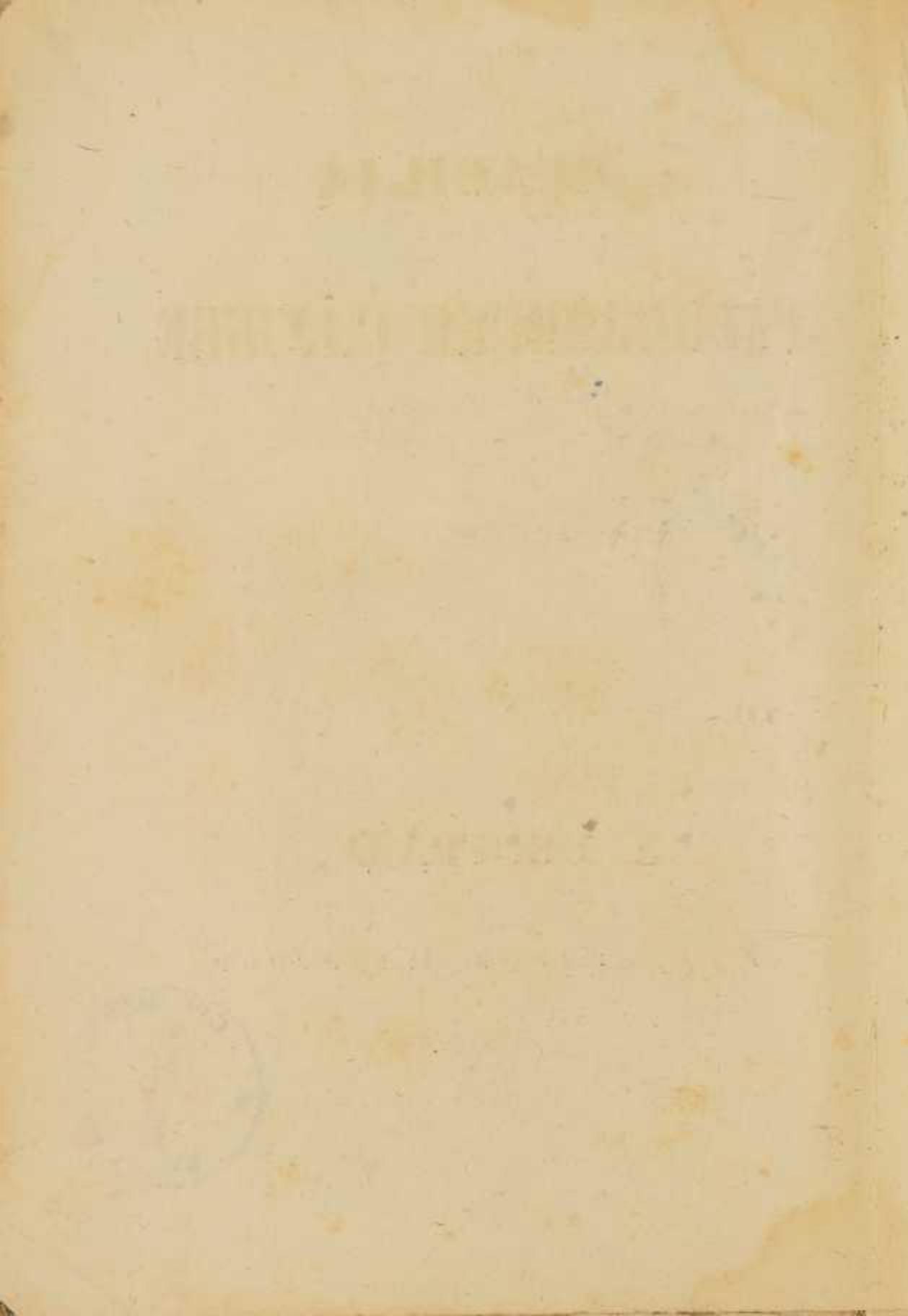
1854
март 20 2154

У БЕОГРАДУ,

У др жавио Й Печатнико.

1854.

САДРЖАНИЕ

ПРАВИЛЕ ГАРНИЗОНСКЕ СЛУЖБЕ.

глава.	страна.
I. О различитимъ воиничкимъ дужностима.	1.
II. О поредку у касарнама.	21.
III. О црквеной паради.	25.
IV. О посвѣщаваню нове заставе.	30.
V. О погребеніяма.	32.
VI. О екзекуціяма.	34.
VII. О инспекторской смотри	35.
VIII. О разводу стражка.	40.
IX. О величини и разброяю стражка.	52.
X. О мѣни стражка.	55.
XI. О распуштанию стоеће подъ оружїемъ страже.	61.
XII. О взвиваню страже.	63.
XIII. О мѣни шилбока.	64.
XIV. О должности на стражи.	69.
XV. О должности шилбока.	74.
XVI. О даваню чести стражомъ.	79.
XVII. О вечерньой и ютреньой молитви.	83.
XVIII. О патролама.	85.
XIX. О дежурномъ по стражама.	88.

ПРАВИЛА ГАРНИЗОНСКЕ СЛУЖБЕ.

ГЛАВА I.

РАЗЛИЧИТЕ ВОЙНИЧКЕ ДУЖНОСТИ.

О некимъ правилама за официре.

§ 1. Официри или воєки начальници, стоећи съ каквомъ частю войске у вароши или селу, да несмedu тицати се у распоређеніја и дужности припадајуће надлежной власти мѣста.

§ 2. Да бы войници могли лакше извршивати страже и друге службе у гарнизону, треба пазити, да свакоме долази ићи на дужность не пре три реда на четвртый, а само у найнужніемъ случају — преко два на трећий.

§ 3. Сви вообщте официри, а особито баталіони и ротни ко-

мандири, дужни су имати неослаб-
ный надзоръ за чистоћомъ и сва-
комъ исправносћу свои частій. та-
коће за исправнымъ станјемъ мун-
дирны, амуничны и остали ства-
рій, кое нѣма приналеже.

§ 4. Кадъ се допусти војници-
ма по собственомъ послу и ћи у
варошъ, треба — као и на служ-
би — одѣло на нѣма да буде за-
копчано, чисто и уредно. Офици-
ри дужни су учити и настављати
своє подчинѣне, да они сваку у-
редностъ наблюдаваю по собстве-
ной охоти.

§ 5. Да бы војници знали, у
чему се состои обвезаность нѣи-
ногъ званія и каквой се каштиги
подвргаваю за неиспуненіе свое
дужности, треба имъ читати сва-
ке неделѣ и празника военый за-
конъ; и преко тога официри дужни
су нѣма у свакомъ случаю
толковати и внушавати, да є по-
читаніе и покорность према на-
чалству душа воене службе.

§ 6. Премда є важна стварь за
войнике нижегъ реда строго чу-
ванъ воене покорности по юшть
є већа и важнія, и строжіє се о-
на мора наблюдавати кодъ свю
официрскій чинова.

§ 7. Свакій официръ, кадъ се
сретне изванъ служое са своимъ
началникомъ или са старіимъ по
чину, дужанъ є окренути се къ
пѣму лицемъ, салутирати и по-
клонити се; а такође и старіи мо-
раю быти внимателни и пристой-
но снисходителни према млађима.

§ 8. Кадъ официри воде коман-
ду съ оружјемъ, то у сусрѣтаню
са началникомъ заповѣдаю вой-
ницима ићи у ногу, узети къ ра-
мену и добошару ударати: а кадъ
су безъ оружја то само ићи у
ногу.

§ 9. Свакій официръ дужанъ є
не само мотрити за поступцима
и владањемъ свои подчинѣни, не-
го и давати имъ собомъ у свему
добаръ примѣръ, — а особито

примѣръ дѣятельности, нокорности и повѣреня према својој власти.

§ 10. Свакій официръ, любећиј званіје свое и честь, дужанъ је у свакомъ дѣйству и движенју, у разговору и погледу изражавати важност са смерносћу, чистосрдечје са учтивосћу, и слободу безъ наглости и продрзљивости.

§ 11. Официръ и вобште свакій војникъ кои буде поступао вышеупоменутымъ начиномъ, толико ће почитовати самога себе, колико и званіје свое; заслужи ће поверенје одъ својегъ началства, уваженіје и приврженостъ свои подчинјени и благонаклоностъ свијо добри людіј.

§ 12. Кадъ се официръ налази съ каквомъ частю војске у којемъ годъ мѣсту одѣљено, то кадъ дође тамо началикъ, дужанъ је овай одма прејвити се овоме и рапортирати о стану свое којанде.

ЧЛЕНЪ 2.

О правилахъ за просте войнике.

§ 13. Войнику неприличи у разговору спровадати мысли свое движенијама главе, неприличи спровадати рѣчи движенијама руку, подбачати се ньима и разширивать ноге свише природногъ иньиногъ положая.

§ 14. Непристои у време одеяния врло маати рукама; разынута уста држати, тежко и увело одећи имати, врло є нагрдно за войника.

§ 15. Войникъ, имаюћи свагда оборене очи, навлачи на себе подозреніе у лукавству или нечистой совѣсти; зато треба да онъ погледа у очи свакомъ, съ кимъ буде имао занятіе; него при томе нишошто непоказывать у своме погледу наглости и продрзливости.

§ 16. Дужность є свакогъ войника изяснявати се на материљмъ

— Србскомъ — јзыку, кратко и ясно, на пытана свогъ начальника одговарати свагда и у свему истинито, и сваку заповѣсть вѣтрову слушати са найвећимъ вниманиемъ; а тако и свакій одговоръ свой валя заключавати сообразно званію пыгаюћегъ, на примѣръ: „*Еси ли быо у томъ и томъ мѣсту?*“ Одговарати: *Быо самъ, Г. Капетанъ или нисамъ быо, Г. Мајоръ.*

§ 17. Войникъ, ради израженія да є пошто заповѣсть дужанъ є одговарати: *Чуемъ, или разумемъ Ваша Свѣтлость или Г. Полковникъ;* а ако ніе добро разумѣо заповѣсть, дужанъ є молити; да му се повтори.

§ 18. Кадъ войникъ говори са своимъ начальникомъ, дужанъ є называть га по чину, т. е. *Г. Подпоручикъ, Поручикъ и т. д.*

§ 19. Дужни су војници свердио одговарати начальнику на његово поздрављ., на примѣръ кадъ начальникъ рекне: *Помози*

Богъ, Юнаци или браћо! треба одговарати: Богъ Вамъ помогао. Г. Капетанъ! или којегъ чина буде. Ако имъ на чему годъ благодари, или изявлює свою признателност и одобренъ, дужни су одговарати: Ради смо старати се, Г. Поручикъ или другій кој чинъ.

§ 20. Кадъ војникъ дође къ своме началнику на квартиръ, па нуждно буде о себи извѣстити, то објавлює о томе послужителю, кој ће га одма и прејавити ињму. — но никадъ нетреба ради улазка къ началнику у собу, куцати у врата; овай способъ може употребити се ради улазка къ другимъ лицама, па и у овомъ случају сообразно ињномъ звању.

§ 21. Кадъ началникъ говори съ војникомъ у строју или изванъ тога, дужанъ је овай изјављати совршено почитање и покорност; одговарати ни врло гласно ни врло тіо, и немешати у разговоръ непринадлежећи къ дјлу стварја.

§ 22. Кадъ поднаредници воде команду съ пушкама, то у сусретаню са официромъ, командую подъ прикладъ; при пантроташу ако су и безъ пушака, воћа команде салутира пролазећегъ или стоећегъ старешину.

§ 23. Кадъ се случи, да војници изванъ фронта съ пушкама стое вольно, па усмотре идућегъ къ ньима началика, дужни су одма stati пристойно, узети пушке подъ прикладъ или къ рамену и тако очекивати, докъ началикъ прође или имъ дозволи стаяти вольно.

§ 24. Свакій војникъ, идући съ пушкомъ вольно, дужанъ је у сусретаню съ началикомъ на шестъ корачаи узети пушку подъ прикладъ, а прошавши, узети опетъ вольно.

§ 25. Кадъ началикъ позове къ себи војника, онъ итно подијази къ њму до разстояња на два корака и, стоећи неподвижно,

очекује заповѣсть; онъ потреба да трчи, ако началикъ то незаповѣди; него ићи скорымъ и бодрымъ коракомъ.

§ 26. Кадъ войникъ безъ команде и пушке пролази покрай началика, у такомъ случају салутираюћи му обрће къ њему главу и очи, за изјавити му са тимъ свое усрдно почиташе.

§ 27. Войникъ безъ пушке, дужанъ је изјављивати почитање свакомъ шилбоку, обрћући къ њему очи и салутираюћи му, — коимъ онъ доказује да уважава достоинство шилбока.

§ 28. Кадъ войникъ мора ићи заједно съ началикомъ, то свакда треба да буде съ леве стране; а кадъ двоица или выше войника спроводе началика, дужни су оставити га у средини и мало напредъ.

§ 29. Кадъ началикъ уђе у собу, где се војници налазе, дужни су они одма устати и, оставивши

изъ руку пепринадлежне ствари, оправити се и пристойно stati; ако је кои одъ њи неодјвешь, вала одма да узме на себе мундиръ или кабаницу, кое му пре до руку доће.

§ 30. Войникъ нетреба да доводи себе до тога, да га примораваю давати старима честь или показивати видъ, да испуњава дужсвоју неусрдио. Онь такође не сме крити се одъ началника, ма у коемъ мѣсту было.

§ 31. Кадъ војници скупивши се на сокаку или буди у коемъ мѣсту и разговараю се међу собомъ, дужни су одма прекратити разговоръ и stati пристойно, ако се началникъ къ њима приближава.

§ 32 Све што је выше речено о давању чест началицима, дужно је быти испуњаваю према свио официра буди којегъ рода војске. Прости војници дужни су

и свое нареднике и поднареднике почитовати и нъима салутирати.

§ 33. Дужность є баталіоногъ командира внушити своимъ подчинѣніемъ, а павластито официрима, да они отдаю надлежно почитаніе старіимъ по чину не само на служби, него и изванъ службе и у свима приватнымъ сообщаштеніяма.

ЧЛЕНЪ 3.

О посыльма.

§. 34. Шилюће се войнике въ начальницима и у друга мѣста за посыльне, должно є бирати изъ найспособніи солдатій. Дужность є посыльногъ, кадъ на опредѣлено мѣсто дође, преявити се надлежномъ началику.

§. 35. Посылный мора знати квартире свои началика и канцеларія, да бы у станю био испуњавати налагаюће се на њга препоруке.

§ 36. Позилни улазећи у со-
бу или канцеларју началника, ду-
жан је отворити и затворити за
собоља врата съ пристойномъ о-
сторожношћу, после, учинивши
два корака напредъ, зауставља се
тіо и извѣштава га о даној му
препоруки; ако при томе има да
вручи Началнику писмо или запи-
ску, то казује у кратко одкуда је,
одъ кога и не очекује ли одговора.

§. 37. Ако ко зактева да се На-
чалнику прејави дужан је посилен-
ий учтивимъ начиномъ запыта-
ти оногъ, како заповѣда о себи
извѣстити, т. ј. узнати његово и-
ме и чинъ или становље. После ула-
зи къ началнику и казује, на при-
мѣръ Г. Капетанъ Н. заповѣдю је
о себи извѣстити васъ Г. Полков-
никъ, — или којегъ чина буде на-
чалникъ.

§. 38. Посиленый, са великимъ
осторожносћу прїма писма и дру-
ге ствари, кое му се вручају и па-

зи, да кое годъ одъ нъи у путу неизгуби.

ЧЛЕНЪ 4.

О рапортираню.

§. 39. Свакій военый рапортъ, писменый или устменый, мора быти кратакъ, ясанъ и разумителанъ; свака стварь у нѣму, треба да буде изяснѣнатаочно и истинито, безъ свакій излишни рѣчій.

§. 40. При устменымъ рапорти ма дужанъ є войникъ чувати се одъ сметиѣ своимъ рѣчима; єрбо войникъ мора да буде живъ и откетанъ при извршиваню свое дужности.

§. 41. Готово ніє могуће изложити примѣре за свакій родъ рапорта. Началници дужни су сами на извѣстне и нуждне предмете сочинявати рапорте. Овде се савставляю само неколико примѣра устмены рапорта: *Ваша Свѣтлость.* Г. Полковникъ, Капетанъ и ч. д. я самъ добіо заповѣсть одвести ари-

штанце изъ тогъ у то мѣсто. Или
Къ вами Г. Полковникъ одъ Н роте
за ординарца или посыпаногъ одре-
бенъ.

§. 42. У случаю кадъ войникъ
мора преявити се на затече у єд-
номъ мѣсту неколико официра, то
обраћа се къ опоме, коемъ є по-
сланъ и казує: Г. Мајоръ. Капетанъ
и т. д. къ вами саль съ писмомъ
одъ Н роте посланъ, или Г. Пору-
чикъ, донео саль одъ дворске стра-
же рапортъ.

§. 43. Ако войникъ уће у тако-
во собраніе, где неможе наћи о-
ногъ, коме є посланъ, и кадъ не-
може узнати и тога, кои є тамо
старіи по чину, то у свакомъ одъ
ови случаја, дожањ є слободно и
учтиво запытати служитеља о то-
ме, шта му є потребно узнати.

§. 44. Кадъ войникъ одрапор-
тира началику или предашта бу-
де донео и прими заповѣсть, то
поврће се на лево кругъ и иде
на свое мѣсто.

§. 45. Свакій разводникъ, посильный или ради друге потребе одрећеный войникъ, слободно и тврдимъ корацима подилази къ началику да рапортира; ако є на одкривеномъ мѣсту, то педошавши до началика шесть корачаи, узима пушку подъ прикладъ зауставля се предъ нимъ на два корака и чини предъ прси; испунивши свою дужность, узима пушку къ рамену, поврђе се на лево кругомъ и иде на свое мѣсто.

§. 46. Войникъ, посланый у другу варошь или само по дужности службе, кадъ се сретне на пути съ началикомъ, дужанъ є подићи къ нѣму и явити о себи кудъ иде, коме є посланъ и шта носи.

§. 47. Ако войникъ у такомъ случаю буде имао подъ својомъ командомъ какво одѣленіе, то постројва га по принадлежности и заповѣда узети подъ прикладъ.

§. 48. Тако исто испуњава авантгарда и аріергарда, кадъ се каква

часть войске налази у путу, т. є. рапортира свакоме началику (съ коимъ се сретне или стигне) о числу идуће войске и о мѣсту, куда и зашто иде.

§. 49. Кадъ войникъ мора рапортовати съ пушкомъ у соби, то при улазку у кућу узима на превѣсь, а дошавши къ собњимъ вратима, узима пушку у леву руку, да десномъ згоднѣ отвори врата; после, затворивши пазљиво за собомъ врата, узима пушку къ рамену и, приближивши се на два корака къ началику, предає му шта є донео. Ако се началикъ заузме читанѣмъ донешены писама и дозволи войнику узети пушку къ ноги, то мора онъ ово испунити по прописанимъ правилама. Излазећи изъ собе валя затворити врата безъ лупе, а изишавши изъ куће и дворишта, узети пушку къ рамену.

ЧЛЕНЪ 5.

О обхожденію войника са другарима.

§. 50. Не само дужности службе треба да сближаваю войнике једногъ къ другомъ, него вала да међу њима постои и наравно соединеніе, производеће свезу и приятельства. Добаръ и изображенъ войникъ ямачно умеће цѣпити ову свезу. Будући пред назначенъ као войникъ, презирући сваке опасности и тегобе, на обращу Њязу и Отечеству служи, то само у любави свои другара моћи ће налазити задовољство у достатрудномъ званію своемъ.

§. 51. Смиреность и учтивость служе за достигнути искрене дружбе свезу. Никадъ нетреба упустати случая, подати руку помоћи своме другару или баремъ указати му найужужију услугу; особито войникъ млађи по служби, дужанъ є испунивати ову обвезаностъ, према старимъ своимъ дру-

гарима; онъ нетреба никадъ нъи да оскорблява или врећа, него имати къ нъима поверенъ и почитаніе, и слѣдовати нъинимъ добримъ совѣтима. За вознаградити то, дужанъ є старіи и опытніи войникъ свеердно подкреплявати млађегъ добримъ примѣромъ у свимъ войничкимъ дужностима.

§. 52. У оной части войске, где се старіи войници труде одвраћати млађе одъ сваки безпоредака и по служби и изванъ службе, — устаниће се међу нъима найвеће добро — любавь братска — обшта срећа. — Такови войници учинићеду се достойнимъ войничкогъ званія, заслужићеду любавь свои началника и благословъ цѣлогъ отечества.

ЧЛЕНЪ 6.

О обхожденію еойника на квартиру.

§. 53. Войникъ пребиваюћи у касарни или у жительской кући,

дужанъ є наблюдавати чистоћу у својој соби и држати ствари свое у поредку тако, да началникъ никадъ непримѣти немарности къ овоге струки војничке обvezаности.

§ 54. Све вѣгове ствари треба да имаю за себе одређено мѣсто, да онъ лако и у помрчиии наћи може што му одъ тѣй нуждно буде.

§. 55. Войнику неприличи у квартирѣ быти подъ капомъ, а такође ни гологлаву изванъ квартира. Онъ несме дано легати а јоштъ мањь спавати, развѣ ако є болестање или врло уморање: онъ треба увѣкъ рада себи да наоди; на башь ако никакве службене обvezаности нешаће, којомъ бы се могао забавити и ползовати, а онъ нека свое оружје, амуничке и мундирне ствари чисти и оправља; зато вали да има четке, маказе, игле, конџе и друге ситненжи.

§. 56. Войникъ треба да држи свое тѣло сваѓа у чистоћи, а о-

собито руке и ноге. Косу на гла-
ви, вала имати свагда кратку, па
зато треба често шишати се. Бра-
ду, у кога брзо расти, вала брія-
ти у недельни двапутъ, и сву оп-
раву за бріянѣ свою имати.

§. 57. Войникъ кадъ є при руч-
ку или вечери дужанъ є наблюда-
вати смиреность и пристойность,
бью онъ при томе самъ или съ
другарима. Кадъ войникъ има квар-
тиръ у жительской кући, то одъ
домаћина неможе ништа више тра-
жити, него што є власћу опредѣ-
лено.

§. 58. Добаръ войникъ, кадъ
одпустъ изъ службе добыє, ни
кодъ свое куће неће заборављати,
да є прва ињгова дужность пред-
постављене му старешине почи-
товати и слушати, а тако и са
својомъ браћомъ соотечествени-
цима живити у найболььой слоги
и любави.

ГЛАВА II. О ПОРЕДКУ У КАСАРНАМА.

§. 59. Ради наблюдаваня за поредкомъ, ако є цѣлый баталіонъ, или полубаталіонъ заедно, вали одређивати на свакій данъ и ноћь по једногъ одъ старіи обер-официра, а при свакој роти по једногъ поднаредника, дежурнымъ; тако и одъ свакогъ вода нарећивати по једногъ редовогъ; као помоћнике дежурномъ при роти.

§. 60. Дужностъ є дежурногъ пазити за унутрашњомъ и спољашњомъ чистоћомъ касарне, за поредкомъ и тиштиномъ међу војницима; одъ иѣгови очио ни найманъ и безпоредакъ да небуде укривенъ; по томе онъ мора често обилазити касарну, а особыто ноћу.

§. 61. Дежурни по ротама поднаредници, стое подъ командомъ дежурногъ по баталіону и дужни су рапортирати му о станю рота у јутру, у одређено време, а у

вече после молитве; а о каквомъ необычномъ догађаю, у исто време давати на знанъ.

§. 62. У случају отсуствія баталіоногъ командира, де курский официръ рапортира старіемъ после оногъ. Тако исто поступаю и ротни дежурни, т. е. рапортираю свое командиру, а гдѣ овай отсуствує, онда въговомъ мѣстозаступнику.

§. 63. Касателно чистоће у касарни, дежурный треба да наблюдава слѣдуюће. 1.) Касарна изнутра да буде добро почишћена. 2.) Около фуруна и огњишта, а осо- быто у мутваку, где се јело готови, да небуде мокроте и ћубрета; 3.) Двориште или азліј касарне, да буде исправно чисто; 4.) Одѣло, амуниција и оружје, кадъ є већь очисћено, да се спреми на опре- дѣлено мѣсто, и 5.) Усобама вой-ничкимъ држати увѣкъ чистый воздухъ, коимъ војници предо- хранјавају се одъ болованија; зато

треба често отварати врата или пещере.

§. 61. Дежурный дужанъ є пазити, да се войницима єло готови добро и чисто; мотрити да међу войницима небыва пізнетвэ. картаня и ларме; недозволявати долазити у касарну непонтиенемъ женскинама и строго бдити, да нико у касарни непродает вина или ракіе.

§. 65. Ако комъ войнику доју у гости странски люди, то треба їй пытати коме су дошли и зашто? После вечернѣ молитве, никакви посѣщенија у касарни несме быти: а такође нико одъ странскій людій, безъ допуштеня старайегъ началика, несме у касарни ноћивати.

§. 63. Дужность є дежурногъ знати о войницима, кои се одъ надлежни началика ради свое потребе у вароши пушгаю, и строго пазити да они, вративши се, опеть къ нѣму прияве се и при-

тome примѣчавати, у каквомъ се
кои виду враћа, па о неисправ-
номъ доводити до зная своме ко-
мандиру.

§. 67. Кадъ посѣти касарну ка-
ковый началикъ, дежурный сре-
та га и, ако є военый и старій
по чину одъ баталіоногъ коман-
дира, рапортира му о станю вой-
ске и прати га по касарни.

§. 68. Дежурни меняю се у ед-
но време са стражама. У време
свое мѣне, обадва дежурна, ста-
рый и новый, обилазе и прегле-
даю предметъ дежурства, па он-
да иду да рапортираю.

§. 69. У ютру, кадъ войници
устану и Богу се помоле, а у ве-
че пре молитве, треба чинити пре-
зиванѣ, за увѣрити се, єсу ли сви
войници при своме мѣсту или ко-
га имено нема.

§. 70. Ако се, Боже сачувай!
учини у гарнизону ларма збогъ
пожара или чега другогъ, дужне
су све части войске одма изићи

на одређено сборно мјесто у пуномъ прописномъ одѣлу, оружју и амуницији, а торбе и другї претлагати имати само у готовости.

§. 71. Кадъ у овакомъ случају войска изиђе на опредѣлено мјесто, треба построити се у бойнији поредакъ и, презававши војнике, стајти подъ оружјемъ, очекивајући заповесть выше власти о томе, шта јој чинити вали.

§. 72. Ако бы у време узбуње кои војникъ одоцнjo или и са свимъ, безъ важногъ узрока на сборно мјесто недошао, тай ће се подвргнути строгой казни.

ГЛАВА III.

О ЦРКВЕНОЙ ПАРАДИ.

§. 73. Кадъ се баталјонъ, рота или буди какова часть војске назначи къ црквеной паради, то изводи се у прописномъ одѣлу безъ

пушака, кромъ два поднаредника, кои ћеду стати кодъ поглавиты црквены врата на шилбокъ.

§. 74. Войска къ црквеной паради одређена, мора быти разбрена сходно правилама пѣшачке службе.

§. 75. Сви вообщте официри у гарнизону налазећи се, дужни су у овой паради присутствовати.

§. 76. Ни командиръ параде ни прочи официри, сабљъ неваде.

§. 77. Кадъ се приближи къ паради началиникъ, командиръ фронта срета га на десномъ крылу, рапортира му о числу стоећихъ у фронту войника, дає му стройну записку и прати га по линіи. У то време добошари удараю честь званију нѣговомъ принадлежећу; ако є ту банда, то свира скорый маршъ.

§. 78. Ако началиникъ дође съ левогъ крыла, онда треба командовать: *Баталіонъ или Дивизіонъ, очи на лево,* и командиръ фронта срета га на истомъ крылу.

§. 79. Кадъ начальникъ проѣ сву линію фронта, командиръ параде заповѣда банди прекратити свирку и, примаюћи сваку команду одъ начальника, командує: *На молитву*; по којој тамбурмажоръ полугласно добошарима командує: *На лево — или, маршъ, стой, и дас знакъ ударати обзану и после на молитву.*

§. 80. По свршетку молитве, тамбурмажоръ командує: *На ле-во-кру-гомъ, на десно — иди маршъ, и, пошто занђу четвртъ круга, стой, на ле-во-кру-гомъ.*

§. 81. Кадъ добошари ступе на свое мѣсто, командиръ фронта командує: 1.) *Водови на десно — иди, 2.) Маршъ, 3.) Парада напредъ, 4.) Управленије на десно, 5.) Скорымъ коракомъ — маршъ.*

§. 82. По послѣдњој команди парада полази церемоніалнымъ маршемъ и добошари удараю скорый коракъ, па стаю на лево кры-

ло банде, коя свира за све време марша параде.

§. 83. Командиръ параде и нао-дећи се у фронту официри, у вре-ме церемонијалногъ марша обрћу главу и очи къ началнику и до-носе десну руку къ капи, а нижи чинови само поврћу главу и очи.

§. 84. Ако је присуствујући у паради началникъ старји одъ ба-талјоногъ командира то и овай пролази церемонијалнимъ маршемъ, ставши на десномъ крылу првогъ вода у предно врсту, и свакда у свакимъ случајима млађији начал-никъ пролази покрай старјегъ.

§. 85. Ако се заповѣди проћи и примакнутомъ колономъ, онда иста примиче се по прописанимъ правилама на ономе мѣсту, где је фронтъ стајо, и командиръ па-раде командує: 1.) *Парада напредъ,* 2.) *Управленије на десно,* 3.) *Ско-рыјъ коракомъ — маршъ;* у овомъ случају добошари и банда иду

предъ колономъ, дошавши овамо по првој команди.

§. 86. Кадъ парада примакнутомъ колономъ прође, онда иде съ десна одѣленијама къ цркви и строи се тамо у линију или у колону, како заповѣћено буде и мѣсто положеше дозволи.

§. 87. После тога командиръ параде командує: *Одређени поднаредници на предъ и ови изилазе* предъ параду, а кадъ се састану, аћутантъ води јхъ къ црвенымъ вратима, где стаю лицемъ къ лицу са спољашње стране, узевши пунке къ ноги.

§. 88. Командиръ параде, пошто поднаредници изиђу и оду, командује: *Капу скини, у цркву — маршъ*; војници скинувши капе иду у цркву.

§. 89. Началници дужни су пазити, да се војници у цркви не разговарају, по да слушају службу Божију са благоговѣњемъ. Зато морају сви началници, а осо-

быто найстаріи, наблюдавати благопристойность и своимъ подчиненнымъ быти примѣръ.

§. 90. Каџъ се служба Божја еврши, онда војници изилазе изъ цркве мирно и строје се прећашњимъ поредкомъ, подиаредници, стаявши на шилбоку, долазе па свое место у заключенію фронта. Командиръ параде, саобрађајући се са мѣстоположеніемъ, командује одѣленіјама или редовима, на десно или на лево, па води параду на квартиръ.

ГЛАВА IV. О ПОСВѢШТАВАЊУ НОВЕ ЗАСТАВЕ.

§. 91. Каџъ баталіонъ прими нову заставу, то ради посвѣштавања исте, вала у одређеный данъ извести, ако обстоятельства допуштају цѣлый баталіонъ у пу-

номъ прописномъ одѣлу и оружю, и построити га фронтомъ према мѣсту, где се застава налази.

§. 92. Предъ срединомъ фронта вали ставити асталъ са светомъ водицомъ и крестомъ, и священикъ у облаченію стае предъ нимъ, лицемъ у полѣ.

§. 93. Заставу доноси изъ квартира баталіоногъ командира или воене канцеларіе, подпредникъ съ аѣутантомъ, имаюћимъ саблю у ножнама. Застави се честь не дае, скоя стае лицемъ къ фронту, имаюћи асталъ предъ собомъ и аѣутанта съ десне стране.

§. 94. После тога командиръ фронта, примивши заповѣсть одъ начальника, командує: *Предъ пер-си и добошари удараю једно колено похода, после којегъ аудиторъ или баталіоний аѣутантъ чита княжеску диплому, са заставомъ даровану; подпрочитанію дипломе, добошари удараю друго колено похода и командиръ фронта ко-*

мандус: *Къ раме-ну, къ по-ги, па моли-тву, капе — скини;* садъ священикъ починѣ молебствіе, па кадъ сврши, кропи заставу, присутствује начаство и цѣлый фронтъ святомъ водицомъ, па онда чита на вѣроность къ служби и застави, заклетву, кою сви воиници полугласно повтораваю.

§. 95. Командиръ фронта, пошто се заклетва сврши, командус: *По-кри с, къ ра-ме-ну* и дає се обична честь застави, коя се односи на свое мѣсто у фронтъ, па у заключеніе свега, войска про лази покрай старієгъ начаљника ћеремонијалнымъ маршемъ.

ГЛАВА V.

О ПОГРЕБЕНИЯМА.

§. 96. Ради погребенія штабсъ официра, наређивати єданъ диви зіонъ съ принадлежнимъ числомъ

официра поднаредника и добошара, у пуномъ прописномъ одѣлу и оружју; а къ погребеню официра, нарећивати једанъ водъ, такође съ нужднымъ числомъ официра, поднаредника и добошара.

§. 97. Ради погребеня наредника и поднаредника, пошиляти 20. редовији са два поднаредника и једногъ добошара; а за редовогъ, пошиляти 10. редови съ поднаредникомъ и добошаромъ.

§. 98. Къ погребеню топційской войника, треба одрећивати то исто число пратоца, съ додаткомъ, у случају сараньизаня штабсъ-официра, бацати ватру изъ два топа, а официра, изъ једногъ.

§. 99. Одређена за овакве дошаће войска, мора у назначено време доћи къ мѣсту умрлогъ и построити се фронтомъ къ той страни, одкуда ће се тѣло покончногъ изнети. У време опела, вала држати оружје къ рамену; а

кадъ се тѣло износи, учинити предъ прси и банда, ако є ту, сви-
ра жалостный маршъ, а добоша-
ри удараю походъ. После тога
узети оружъ къ рамену, па ини
предъ покойникомъ колономъ во-
довима, полуводовима, одѣленія-
ма или редовима, сматраючи ка-
ко путь дозволявао буде.

§. 100. Дошавши къ мѣсту по-
гребенія, мора иратня построити
се фронтомъ према гробу, сма-
ттраючи по мѣстоположенію, а
банда и добошари престаю; по-
сле учинити предъ прси и тако
стаяти, докъ се тѣло у гробъ не-
спусти, па онда дати ватру изъ
оружя трипуть у висъ.

ГЛАВА VI.

О ЕКЗЕКУЦІИ.

§. 101. Назначеню за екзекуцію
число войника треба строити по

баталіономъ или дивізіономъ разброю , (а дошавши на мѣсто извршенія казни , треба размакнути редове тако, да могу међу нѣма войници треће врсте стати.)

§. 102. Одсућеногъ къ кашти-
ги, валя доводити подъ стражомъ,
состоєномъ одъ једногъ поднаред-
ника и четыри редовы. — Подна-
редникъ иде напредъ , за пъимъ
два редовіи , у средини аришта-
нацъ, за овимъ друга два редовіи.

§. 103. Кадъ ради извршенія
пресуде буде све спремно , онда
командовати : *Предъ пер-си*, и ау-
диторъ или баталіонный ађутантъ
чита пресуду после се по над-
лежности поступи.

ГЛАВА VII.

О ИНСПЕКТОРСКОЙ СМОТРИ.

§. 104. Кадъ се баталіону или
роти назначи инспекторска смо-

тра, треба у опредѣлено време изићи са свима војницима у пуномъ прописномъ одѣлу, оружју и амуницији.

§. 105. Ако и цѣлый баталіонъ у једноме мѣсту и къ овой смотри назначенъ, вала строити се у линію по старешинству рота, съ растояніемъ једна одъ друге десетъ корачаи.

§. 106. Пошто се войска на мѣсту смотре построи, онда старіи официръ командує: *Господа официри и поднаредници напредъ, маршъ;* по овој команди добошари и значари сваке роте, излазе 10. корачаи напредъ и стаю према десномъ крылу своеј роте; поднаредници, постројавши се у две врсте по старешинству, стаю на пять корачаи предъ добошарима; а официри на истомъ растоянію предъ њима, у једну врсту.

§. 107. Кадъ се приближи инспекторъ, вала командовати: *Предъ пер-си.* Официри не салутираю,

банда и добошари, налазећи се по своимъ ротама, ћуте. Командиръ цѣле части, сретаюћи инспектора дає му стройну записку, о чијему налазећи се у фронту вojника.

§. 108. Кадъ се приближи инспекторъ, вала командовати: 1.) *Слушай,* 2.) *Къ рамену,* 3.) *Къ ноги,* 4.) *Пушке сло-жи.*

§. 109. Сложивши пушке војници изилазе напредъ тако, да трећа врста буде петъ корачак одъ прећашнѣгъ мѣста прве врсте, втора одилази одъ треће напредъ четири корака: а прва одъ вторе толико исто; садъ командиръ командује: *Торбе — доле,* војници скидају торбе и међу јих на земљу, имаюћи кабаницу прострту съ десне стране. Отворивши торбе, ваде све по пропису налазеће се у њима ствари и међу јих на кабаницу, па онда, по заповѣсти свои ротны командира, стају опетъ къ пушкама.

§. 110. Кадъ се инспекторъ приближи къ роти, командиръ и њпъ командує: *Къ рапорту и рапортира му устмено о числу стоећиј у фронту војника, и дає писменый рапортъ о станови џе роте.*

§ 111. После тога ротниј командиръ, по заповѣсти инспекто-ра, командує: 1.) *Пушке къ ноги,* 2.) *Задиѣ две врсте одступи,* 3.) *Маршъ.*

§ 112. Кадъ врсте одступе по прописанымъ правилама и војници изравне се и стану мирно, онда инспекторъ, пролазећи по врстама, мотри прегледа пушке, мундирне и амуничне ствари на војницима, па после и оне у торбама налазеће се; окончавши то, удаљава официре и подпреднике, подилази къ редовима и командує: 1.) *Съ десна и съ лева заоди,* 2.) *Маршъ* 3.) *Стой.*

§ 113. Кадъ такимъ начиномъ сведе около себе просте војнике, пыта јй јесу ли све што нын-

ма по прописеу принадлежи пріймали свагда у свое време исправно? и немаю ли какве тужбе на свое начальнике? стараюћи се кроткимъ начиномъ докучити истину одъ войника; после поопштавај, да уердно службу извршую и свое старешине слушаю.

§ 114. Ако се войници инспектору о чему годъ потуже, валија ако є тужба нынша праведна, звати оногъ на кога є такова, постарати се прекратити є и удовлетворити; буде ли та тужба та когъ рода, коя означава злоупотребленије или другїй безпоредакъ, одъ користолюбїја начальника или излишне и неправедне строгости, проистичућа, онда инспекторъ мора о томе явити вышої власти.

§ 115. Ако войници објаве неправедну тужбу то валија строго кантиговати, оногъ ко є првый започео такову измышлавати.

§ 116. Инспекторъ, испытавши просте войнике, поступа тако

исто и съ поднаредницима, па по-
сле и съ официрима.

§ 117. По окончанію смотре,
та часть войске строи се у бой-
ный поредакъ и инспекторъ за-
повѣда извршити ученіе, или про-
ѣи церемоніалнымъ маршемъ.

§ 118. Инспекторъ мора пре-
гледати и економію те части вой-
ске, т. е. кащеларію, войничку
касу, шпиталь, аптеку и проче
па о свему, што како нађе, ра-
портирати надлежной власти.

ГЛАВА VIII.

О РАЗВОДУ СТРАЖА.

§ 119. Назначена часть войске
ради нуждны у гарнизону стража,
долази на мѣсто развода у подо-
бателномъ разброяо са принад-
лежнимъ числомъ официра и под-
наредника.

§ 120. У време развода стража съ церемоніомъ, дужин су сви вообщте официри присутствовати; а такође нарећивати одъ сваке роте по два поднаредника, кои ће паролу и друге заповести за свою роту примити.

§ 121. На мѣсту развода дежурный по стражама стає према средини фронта, ради командования; баталіонный командиръ и други начальцы стаю на десно крило съ леве стране банде, а баталіонный ађутантъ на десномъ крилу значара; према средине фронта на 15 корачаи, непринадлежећи официри къ фронту стаю по старешинству членова и редова войске у две линіје: у првој штабсъ, а у второй нижи официри; за овима на два корака назначени за приманѣ пароле поднаредици у једну врсту, по старешинству рота и други части войске.

§ 122. Кадъ се приближи къ фронту старіи начальникъ, дежур-

ный командує: 1.) *Мирно*, 2.) *Къ рамену*, 3.) *Слушай*, 4.) *Предъ перси*. При томе офицери салутираю, банда свира и добошари удараю надлежну честь. Ако началикъ долази съ левогъ крила, онда, командовавши предъ прси, валя командовати: *Парада очи на ле-во*. Кадъ началикъ, прошавши по линіи фронта, стапе према средине, то дежурный, примивши команду одъ началика, командує: *Слушай къ раме-ну*.

§ 123. После тога самъ началикъ командує: *Сборъ*, и дежурный по стражама меће саблю у ножне, па иде на десно крило фронта, и аћутантъ у исто време долази према средине фронта и командує: *Удри сборъ*.

§ 124. Кадъ аћутантъ пође са свога мѣста къ средини фронта, баталіоний добошаръ или тамбурмажоръ командує, добошари ма заићи четвртъ круга на лево; кадъ се сборъ сврши, добошари

поврћу се на лево кругомъ, заоде на десно и поврћу се на лево кругомъ у фронтъ.

§ 125. У време ударања сбора, дужни су явити се началнику сви нови дежурни официри и ординарци; ови последњи налазе се до сбора за деснимъ криломъ фронта.

§ 126. Кадъ се сборъ оконча, ађутантъ прилаже десну руку къ капи, као знакъ пытания оћели командовати; па кадъ началникъ заповѣди, поврће се на лево кругомъ лицемъ къ фронту и спустивши руку, командує: *Слушай предъ пер-си;* са вторымъ раздѣленіемъ износи десну ногу напредъ, а са трећимъ приложивши руку къ капи поврће се на лево кругомъ къ началнику; примивши заповѣсть, поврће се къ фронту и командує: *Слушай, къ раме-ну.* При одаваню чести разводомъ по команди ађутанта, официри салутирају а банда и добошари ћуте.

§ 127. Кадъ фронтъ узмѣ пушке къ рамену, онда ађутантъ командае: *Господа официри и поднаредници на средину маршъ;* по последњој команди излазе изъ фронта сви официри и поднаредници и иду, први явљати се началику ставши єданъ за другимъ по старшинству, а други стає на осамъ корачаи предъ средину фронта. По истој команди назначени ради прійманя пароле поднаредници, поврнувши се на десно, иду къ левомъ крилу параде.

§ 128. Одређени на страже официри подилазе са подвишепомъ сабљомъ къ началику и, зауставши се на два корака, явљаю се овако: 1.) Съ посљедњимъ коракомъ доносе десну ногу къ левой, 2.) Спуштаю саблю по правилама салутираия, 3.) Називаю началика по чину и говоре: *На ту и ту стражу одређенъ,* 4.) Узимаю сабљу на подвыесь, поврђу се на лево и иду предъ средину

параде, где сви, пошто се прељве, строју се по старешинству съ десна на лево и па два корака одъ поднаредничке линіје.

§ 129. Кадъ официри пођу явљати се, то командиръ ныовъ води јй къ началику, ставши съ леве стране првогъ официра; пођишавши къ началику и приложивши руку къ капи, стаје съ десне му стране и мало острагу па казује чинъ и прозваније свакогъ јављајућегъ се официра.

§ 130. Кадъ официри по команди ађутанта изиђу напредъ, онда млађи ађутантъ или особито одређеный официръ, ставши па два корака према првогъ реда съ десногъ крила и окренувши се лицемъ дужь фронта, командује: *Првый — водъ и иде преброявати редове својо страже, свои, по команди водъ, поврнувши се па лево одилазе — кромъ прве — толико, да све страже међу собомъ узму па два корака растояње, кое*

ћеду официри и поднаредници у свое време заступити. Размакнувши се страже по принадлежности на лево, поврћу се опетъ у фронтъ.

§ 131. Страже состоје се изъ три войника съ разводникомъ, строје се у једну врсту; а одъ четири до осамъ войника, у две врсте, а одъ деветъ и выше у три врсте.

§ 132. Официрске страже съ једнимъ официромъ строје се у једанъ водъ, а съ два официра и ако стража има 16 редова и выше, дъли се на два вода; а макар одъ 16 редова и съ два официра строје се у једанъ водъ.

§ 133. Кадъ се официри прејаве началику и страже буду разбројне, ађутантъ командује: *Господи официри и поднаредници на свое место маршъ,* и ови поврћу се на десно и на лево, коме кудъ треба, па иду къ своимъ стражама началици страже, ступивши у свое место и поврнувши се на

лево кругомъ, изилазе напредъ и пролазећи до левогъ крила, разброяваю редове свои стража, па опетъ стаю на свое мѣсто, т. е. на десномъ крилу, за нѣма стаю старія подиаредници, а млађій на левомъ крилу.

§ 134. Кадъ официри стану на свое мѣсто онда ађутантъ примивши команду одъ начальника командує: 1.) *Водовима*, 2.) *На десно — иди 3.) маршъ*. По трећој команди све страже заоде и зауставляю се по правилама пѣшачке службе, съ томъ разликомъ, да мале страже, за уравнati, отстояніе после заилазка на десно, приближе се къ већимъ предъ нѣма тако, како ћedu отстоянія међу малымъ стражама быти сообразна протяженію нѣшогъ фронта.

§ 135. Кадъ се страже зауставе и изравне, ађутантъ командує: 1.) *Парада напредъ*, 2.) *Управлениe на десно*, 3.) *Скорымъ коракомъ — маршъ*. Парада полази церемоніал-

нымъ маршемъ и добошари уда-
раю скорый коракъ, па после и
банда свира тай истый. Кадъ се
парада приближи къ началику на
10. корачан добошари удараю на-
длежну честь, а банда не престає
свирати скорый маршъ и, повр-
нувши се редовима на место, стаю
према началику тако, да изме-
ћуњи и началика може парада
проћи.

§ 136. Главни началици те ча-
сти войске и дежурный по стра-
жама стаю, ради пролазка цере-
монијалнъмъ маршемъ, на десномъ
крилу прве страже по старешин-
ству єданъ за другимъ; сви оста-
ли те части войске официри при-
стројаваю се по старешинству къ
левомъ крилу прве страже.

§ 137. Кадъ парада прође во-
довима, дежурный командує: 1.)
Съ десна редовима, 2.) Маршъ. —
У овомъ случају стражарски офи-
цири изилазе изъ свои врста па
лево и иду поредъ старіи подна-

редника, а млађій подиаредници
стаю поредъ последњи редова
свои стражара.

§ 138. На церемоніалнимъ мар-
шу редовима началицы стаю съ
леве стране официра прве страже,
построивши се у једну врсту
по старешинству съ лева на дес-
но, а прочи изванъ фронта офи-
цири у овомъ случаю непролазе
покрай началика.

§ 139. Кадъ све страже прођу
редовима, онда банда престає сви-
рати и дежурный командує: *По
стражама — маршъ*; по овой до-
бошари полазе свакій къ својој
стражи и удараю, примивши одъ
главногъ добошара сви заедно
скорый маршъ; а страже по истой
команди иду право, или поврђу
се криломъ на десно, на лево или
кругомъ, свака къ својој стражи.

§ 140. Ради даваня пароле на
мѣсту развода, мора изићи, по-
што страже прођу церемоніал-
нимъ маршемъ редовима, изъ пр-

ве страже съ левогъ крила поднаредникъ и четири редови. — Поднаредникъ, изишавши изъ фронта, командує: *Паролни на лево*, и ови, поврнувши се на лево, иду къ нѣму, па кадъ се састану командує: *Право*.

§ 141. Назначені поднаредницы ради прійманія пароле, кадъ прођу церемоніалнымъ маршемъ водовима и дођу на ону линію, где є разводъ стао, поврђу се у фронтъ, — а ађутантъ пролазивши реченымъ маршемъ на десномъ нѣномъ крилу, стає према средине на два корака.

§ 142. Паролный поднаредникъ и редови иду право къ линіи, па коїй вышеречени поднаредницы стое, и приближивши се къ истой, поднаредникъ командує: *Десно крило напредъ, маршъ*, дошавши према ађутанта опеть командує: *Десно крило напредъ, маршъ*, па отишавши осамъ корачаи командує: *Стой и самъ* стає на десномъ кри-

лу, после изилази єданъ коракъ напредъ и командує: 1.) *Задни врста на лево — кругомъ*, 2.) *Полуобратъ на десно и на лево*. Первый редъ чини полуобрата на десно и на лево, а второй на лево и на десно; подиаредникъ, ставши съ десне стране првогъ редовогъ, командує: *Маршъ*, и редови иду скоримъ коракомъ по ономъ управлению, како су се поврнули, — отишавши 12. корачаи командує: *Стой*, па кадъ ађутанти изиђу на средину да приме паролу, командує: 1.) *Слушай, предъ пер-си и стає на свое мѣсто*.

§ 143. Садъ дежурный по стражама пріима одъ старієгъ начальника паролу, иде на средину мѣста и командує: 1.) *Господа ађутанти на средину*, 2.) *Съ десна и съ лева заоди*, 3.) маршъ и казує имъ паролу, па командує: *На лево-кругомъ и на десно или на лево*, па воде подиареднике на квартире.

§. 144. После отданя пароле, паролный поднаредникъ изилази и командує: 1.) *Слушай,* 2.) *Къ рамену,* 3.) *Налево кругомъ,* 4.) *Маршъ,* по последњој команди редовіи полазе къ томе мѣсту, одкуда су се разишли где поднаредникъ командує: *Стой у фронти марш и води ій къ својој стражи.*

§. 145. У време давани пароле, дужни су сви вообщите официри, кои се при томе налазе, приложити десну руку къ капи и држати, докъ се отдавање пароле са свимъ несврши.

ГЛАВА IX. О ВЕЛИЧИНИ И РАЗБРОЮ СТРАЖА.

§. 146. Разводничка (ефрейторска) стража быва одъ три до пять воиника; поднаредничка одъ шесть и не выше 20 и на такову петре-

ба пошилати другогъ поднаредника. Официрска стража быва одъ осамъ и выше войника, сматраю-ћи по потреби и свагда съ два поднаредника.

§. 147. Добошаре на официр-ске страже валя нарећивати: при једномъ официру, једногъ, а при два и три официра, два добошара. На поднаредничке страже добошаре непошиляти, а ако се у случају потребе пошлю, то у вре-ме идена стражара къ своме мѣ-сту неудараю и посе добошъ на леђима, па и на стражи кромъ мо-литве (развѣ ако се што одъ началства заповѣди) ништа друго неудараю.

§. 148. Све вообщте страже кадъ на свое мѣсто дођу, дѣле се на две части и по средини стое: на официрской млађай поднаред-никъ, а на поднаредничкой и раз-водничкой, редовий.

§. 149. Кадъ по одлазку чиљ-бока остане при стражи мањ одъ

десетъ войника, вали строити ій у едну врсту; а ако остае десетъ и выше, онда строити ій у две врсте.

§. 150. Ако је одъ официрске страже млађій поднаредникъ посланъ кудгодъ, то старіи, коєгъ је мѣсто на десномъ крылу, ако је стража одъ две врсте, прелази на средину.

§. 151. Ако по числу оставши войника официрска стража мора строити се у едну врсту, онда старіи поднаредникъ стае на левомъ крылу.

§. 152. Кадъ Господаръ Кнезъ после дужегъ одсутствія у гарнизонъ доће, онда ако се другчје не заповѣди треба за дочекъ *Нѣгове Свѣтлости* одређивати почестну стражу одъ једногъ дивизиона, имаюћегъ не мањ. 16 редова, съ принадлежнимъ числомъ официра и поднаредника; такоће застава и банда треба да буде при истој стражи. За почестне орди-

парце вала одредити једногъ официра, једногъ поднаредника и једногъ редовогъ.

ГЛАВА Х. О МѢНИ СТРАЖЕ.

§. 153. Ради сретања нове страже стара заранје изилази къ оружю и, пошто се она приближи на 30 корачаи, началикъ ове командує: 1.) *Слушай,* 2.) *Предъ перси.* По второй команди на официрской стражи добошаръ удара једно колено похода, а официръ са трећимъ раздѣлешемъ спушта сабљу; кадъ добошаръ престане ударати, Официръ узима сабљу къ рамену.

§. 154. Нова стража обично подилази къ старой редовима и построява се према њимъ фронтомъ, па разстоянју 10 или выше корачаи, па онда началикъ страже,

изравниши є, пролазећи до левогъ крыла, стає на свое мѣсто, после изилази и командує: 1.) Слушай, 2.) Предъ пер-си. Са трећимъ раздѣленіемъ, старе и нове страже официри узимаю сабљи на подвысь и иду тако, да се на средини међу стражама састану где, зауставши се јданъ према другомъ на два корака, спуштаю сабљи и старый новогъ пыта. Зашто си дошао? новый одговара: Да заузмель твоє мѣсто овде, мене садъ, а предає после. Новый пыта. Колико є шильбока и имали ариштанаца? на кадъ старый одговори о числу шильбока и аринитанца, узимаю саблю на подвысь и, изневши десну ногу напредъ, поврѣу се заедно на лево кругомъ, па кадъ ступе на свое мѣсто, опеть заедно поврнувшя се на лево кругомъ изилази и командую: 1.) Слушай 2.) Къ раме-ну, 3.) Разводникъ — напредъ. При томе новый официрь прима сваку команду одъ старогъ.

По трећој команди разводници изилазе и иду на лево крыло по ве страже, где стоју на једној линији съ предњомъ врстомъ, лицемъ натрагъ; стариј разводникъ стаје на два корака одъ крыла нове страже, а новиј съ десне стране старогъ на једанъ коракъ.

§. 155. Кадъ разводници изиђу, официръ нове страже командује: *Ира мѣна напредъ, марш;* по првој команди разводници износе десну ногу напредъ и чине прво разстояње къ ноги, а по второй, поврнувши се на лево кругомъ, спуштају пушке къ земљи и држе јеј разводнички.

§. 156. Назначене па шиљбокъ одъ једногъ до шестъ војника води разводникъ. Одъ два до три војника вали стројти, у једну врсту; одъ четири до деветъ у две врсте; а одъ деветъ и выше у три врсте, и при томе седамъ војника стројти у четири реда съ једнимъ непунимъ редомъ у второй

врсти, а тако и десетъ войника строити у четири реда съ пепу-nymъ редовима у второй и тре-бъй врстама, и они непуни редо-ви вали да буду свагда съ левогъ крыла.

§. 157. Кадъ прва мѣна изиће и стане према разводницима, он-да ови, узевши пушки на превѣсъ и поврнувши се на лево кругомъ, командую: *Маршъ;* и после *десно,* или *лево крыло напредъ — маршъ.* Разводећи шильбоке, старій раз-водникъ показує мѣста шильбо-ка и предає што се подъ надзо-ромъ налази, а новыи командує шильбоцима; а кадъ промѣну по-слѣдићъ, то старый води свое шильбоке къ стражи, коя га оче-кує, а новыи стои, држећи пуш-ку разводнички, докъ старый оде, па онда узевши къ рамену иде къ својој стражи.

§. 158. Одређеный къ фронту шильбокъ иде право са свогъ мѣ-ста да промѣни старогъ, или по

команди: *Пра мѣна напредъ долази къ своїй шильбокани; кадъ се новый шильбокъ къ нѣму приближи, чини коракъ на десно, да му мѣсто уступи и заповѣсти преда; па кадъ то учини, изилази напредъ три корака, поврѣе се заедно съ новымъ на лево кругомъ, чини на десно, иде къ фронту, и ступа на свое мѣсто.*

§. 159. Одређеный стражи за посилшогъ изилизи заедно са првомъ мѣномъ и узевши пушку на превѣсъ, иде за фронтъ къ десномъ крылу свое страже и стає према второгъ реда на два корака.

§. 160. Кадъ старый фронтній шильбокъ стане на свое мѣсто, онда официръ командує: *У три врсте строй се;* а нове страже началникъ одма после одлазка разводника са шильбоцима командує: *У две врсте строй се.*

§. 161. Пошто обадва началника свое страже построю, онда изилазе и командую: 1.) *На десно.*

2.) *Скорымъ коракомъ* — маршъ.
По второй команди добошаръ но-
ве страже удара скорій маршъ и
банда, ако присутствує свира, у-
зевши коракъ одъ страже.

§. 162. Старій стражарски на-
чаликъ води свою стражу 30 ко-
рачан па страну и командує 1.)
Стража — стой, 2.) *У фронтъ*, 3.)
Пушке къ по-зи и, заповѣдивши до-
чекати шильбоке и себе, иде да
преда новоме стражару и принад-
лежеће ствари и заповѣсти. По-
сле тога враћа се къ својој ко-
манди и, ако су дошли шильбоци
и онъ свое војнике и редове пре-
гледао, командує: 1.) *Къ раме-ну*,
2.) *Пушке на десно ра-ме*, 3.) *На*
десно, 4.) *Скорымъ коракомъ*, —
маршъ и води је на квартиръ.

§. 163. Кадъ нова стража сту-
пи у сопище, официръ зауставля-
је тако; да средина дође према
средић подпредничке сопище;
ако се ту налази банда, онда аћу-
тантъ стаје на овомъ мѣсту, где

ће десно крыло страже доћи, и официръ командуј: 1.) *Стража — стой,* 2.) *У фронтъ,* 3.) *Равнай се* и изравњива стражу, пролазећи до левогъ крыла, па стає на свое мѣсто. По команди *Равнай се,* фронтный шильбокъ долази къ стражи и стає съ десне стране добошара.

ГЛАВА XI.

О РАСПУШТАНЮ СТОЕЊЕ ПОДЪ ОРУЖЪМЪ СТРАЖЕ.

§. 164. Кадъ нова стража ступи на свое мѣсто као што є выше казано, онда вали фронтъ распустити, а ако се при томе налази начальникъ, треба па то очекивати нѣгову заповѣсть и официръ командуј: *Пушке къ ноги у соши-це.* По првој команди војници узимају пушку къ ноги, а по второй, поврнувши се на де-

сно и узевши пушке на превѣсь, чине коракъ на десно свакій къ своїй сошицы и, сматраюћи на преднѣгъ войника, међу пушке у сошице, поврѣу се опеть на десно и полазе левомъ ногомъ напредъ, — па отишавши петъ корачаи, поврѣу се на лево кругомъ и, изравнивши се, очекує заповѣсть разићи се.

§. 165. У време кише или снѣга, потреба оставляти пушке у сошицама, него уносити їй у стражару или подъ стрею, и зато при распуштапю страже потреба командовати къ ноги, по сматраюћи положеню стражаре, командовати — *на десно* — или *на лево*, — ако є такова са стране. Буде ли стражара острагу Фронта, онда вали командовати: 1.) *На лево кругомъ*, 2.) *Управленије на лево*, 3.) *Скорылъ коракомъ — маршъ*. Дошавши подъ стрею или стражару, вали пазити, да се пушке згодно намѣсте, како бы їй у слу-

чаю позива могли брзо и безъ сметић узети. Ако су врата стражаре сизка тако, да се неможе ући унутра съ пушкама къ рамену, треба узети пушке на превѣсъ.

ГЛАВА XII. О ИЗЫВАНИЮ СТРАЖЕ.

§. 166. Кадъ є нужно изазвати стражу къ оружію, онда фронтов-ный шильбокъ виче: *Къ оружю!* или звони двапутъ у звонце, по коемъ стражари брзо изилазе и, ставши свакій съ леве стране свое сопице, узимаю пушку къ ноги, а официръ командує: 1) *Къ рамену,* 2) *Равнаисе.* По првой коман-ди стража узме пушке къ рамену, а по второй, равнаюћи се на средину, чини коракъ напредъ и шильбокъ пристројва се къ до-бошару съ десне стране.

§. 167. Кадъ су пушке у стражари или подъ стреомъ, валија узети јї на превѣсъ и брзо дотр-

чати свакомъ къ своій сошицы,
где официръ вишеречено командує.

ГЛАВА XIII. О МѢНИ ШИЛЬБОКА.

§. 168. Кадъ наступи часъ да се шильбоци мению, онда фротов-
ный шильбокъ стає по средини
мѣста и виче: *Мѣна!* или звони є-
данпуть узвонѣ, па стає на свое
мѣсто кодъ шильбокане.

§. 169. На овай позывъ подна-
редникъ, разводникъ и паредни
шильбоцы изилазе и стаю свакій
къ своій сошицы, а оетали вой-
ницы разброяваю се у стражари,
да бы у случаю позыва къ ору-
жию, знали своя мѣста; а кадъ се
позове стража къ оружю войни-
цы стаю къ своимъ пушкама, па
после по команди началника: *Рав-
найсе,* строе се по разброю, учи-
нѣномъ у стражари.

§. 170. Разводницы, кадъ ста-

ну кодъ свои солица, узимаю пушке къ рамену и изилазе 10 корачаи напредъ, поврђу се на лево кругомъ лицемъ къ фронту, ставляю пушке разводнички и стараи одъ ныи командує: 1) *Къ раме-ну,* 2) *Маршъ.* По првој команди наредни, т. е. нови шильбоцы узимаю пушке къ рамену; по второй изилазе и стаю къ своимъ разводницима, кои командую заедно, као при мѣни страже, *маршъ.* И десно или *лево крыло напредъ* — *маршъ.* И иду меняти шильбоке.

§. 171. Разводникъ доводи промѣну къ шильбоку на два корака растоянія; ако є водећи шильбоке држао пушке *на лако*, то найпре заповѣда узети *подъ прикладъ*, на командує: *Стой!* И самъ ставши на јданъ коракъ одъ десногъ крыла дужь фронта, држећи пушку разводнички, командує: *Коле на шильбокъ — маршъ.* По команди *стой*, мѣна стає, а старый шильбокъ, кадъ се новомъ командує:

маршъ, чини коракъ на десно или на лево, да уступи мѣсто новоме шильбоку; па кадъ овай стане по редъ иѣга, казує му заповѣсти и ступа па мѣсто, одкуда є изишао новый, а разводникъ имъ обици командує: *На лево кругомъ.* По овой команди поврѣу се на лево кругомъ — и ако новый мора држати пушку кодъ ноге, то узима є къ ноги, а разводникъ командує: *Маршъ* и иде менята остале шильбоке; кадъ промѣни последнѣгъ, води їй къ своме фронту, или стражи.

§. 172. Кадъ се разводникъ са старымъ шильбоцьма къ стражи поврати, фронтовный шильбокъ зове стражу къ оружю, а развод никъ, зауставивши шильбоке на 10 корачаи према средини фронта, командує: *Стой* и ставши съ десне стране па єданъ коракъ, командує: *На свое мѣсто — маршъ,* по овой команди шильбоцы стаю у праздне сошице леђима къ раз-

воднику, кои поврнувши се къ фронту, командує: *На лево кру-гомъ и*, узвевши пушку къ рамену, став и самъ на свое мѣсто, а начальникъ страже командує: *Строй се;* па разброява редове и ако буде нужно, премѣшта войнике изъ едне врсте у другу или ій ставля правилніе по подбиру, после размѣшта фронтъ.

§. 173. У ружно време пошило се шильбоцы изъ стражаре, држећи пушке одъ кише. Фронтовий шильбокъ мѣня се свагда самъ по себи, подъ надзоромъ начальника страже.

§. 174. Кадъ шильбокъ има на себи огнуту кабаницу, то у време промѣнje скида є са себе и отрѣ новыj, кадъ стапе поредъ старогъ да прими заповѣти.

§. 175. У топло време вала меняти шильбоке свака два сата; а зими, кадъ мразъ превазилази 10 степени, свакогъ сата; превосходили мразъ 15 градуса то свака

поль сата; а ако мразъ превази-
ће и 20 градуса, онда безпресъч-
на мъна, т. е. како єданъ развод-
никъ доведе мъну; другій одма-
слѣдуюћу води.

§. 176. Где єданъ шильбокъ
стои, вала шильбокану намѣшта-
ти леђима къ зданію съ леве стра-
не излазска, кои треба да буде
свагда съ десне стране шильбо-
ку. И где два шильбока стое; ва-
ля шильбокане намѣштати леђи-
ма къ зданію съ десне и леве стра-
не излазка, кои ће у овомъ слу-
чаю десномъ шильбоку быти съ
леве стране, а левомъ съ десне.
Шильбоци, стоећи кодъ свое
жильбокане дужни су є осећати
лактомъ и равнати се съ ињимъ
предомъ.

§. 177. Кодъ Господара Княза
у двору, дужно є стављати шиль-
боке на полю и у нутра и толи-
ко, колико кадъ буде нуждно.

§. 178. Сви вообште споляши-
ни шилбоци морају држати пуш-

ке къ рамену, а унутрашни кодъ ноге.

ГЛАВА XIV.

О ДУЖНОСТИ ИА СТРАЖИ.

§. 179. Кадъ стражка ступа на свое мѣсто, начальникъ иѣнъ прійма све устмене и писмене заповѣсти и принадлежеће ствари; а у случаю какве неисправности, одма рапортира дежурноме по стражкама.

§. 180. Начальникъ страже ни дано, ни поћу несме свою стражу ни подъ кон начинъ оставляти, и зато вали довосити нужну раану за себе и свое подчинѣне у стражу. Ако бы се случила начальнику каква важна немоћь, дужанъ е послати о томе рапортъ дежурноме, и стражу неоставляти, докъ недобије промѣну.

§. 181. Стражарскимъ начальницима забрашює се имати постелъ

и поћу євлечити се , него дужни су бдити поћу, као и дано и јошть выше.

§. 182. Началникъ страже дужанъ є држати свое войнике у добромъ поредку и пазити, да они свое дужности точно испуњаваю; да наблюдаваю чистоћу у одѣлу и стражари; и поћу да не спаваю; у ютру , пре молитве , да се сви умію и опреме на себи одѣло.

§. 183. Началникъ страже несме свое войнике никудъ пуштати ни пошиляти, развѣ ако се каква ларма у гарнизону догоди. У такомъ случаю вали пошиляти поднаредника или разводника са нужднымъ числомъ редовіи , да оне, кои ларму причиняваю , опомене на благопристойность или узме подъ стражу; па ако су тіи люди военогъ реда, треба явити ньиномъ командиру , а другогъ званія пошиляти у полицію или начальству.

§. 184. Ако се случи у гарни-

зону пожаръ, вала одма шиляти тамо одъ официрскне страже єдногъ подиаредника и четыри редовіи, — а где нема официрскне страже, то пошиляти разводника са два редовіи, да извиде єли опасность голема или ніє. После ако посланый увиди дае пожаръ силанъ и опасанъ, шилѣ брзо къ стражи єдногъ редовогъ са извѣстіемъ, по коемъ начальникъ страже заповѣда ударити узбунъ и пошиль обзнанити обліжныи стражи, и тако све страже удараю узбунъ.

§. 185. У случаю узбуна, стража мора одма послати дежурно-ме, баталіономъ и ротномъ командиру, и другимъ близу налазећимъ се начальницима, извѣстіе о узбуни и збогъ чега є такова.

§. 186. Посланый подиаредникъ или разводникъ са командомъ къ пожару; остает при истомъ, спреманъ на сваку заповѣсть присутствуюћегъ тамо дежурногъ офи-

цира или другогъ надлежногъ начальника, докъ се сасвимъ пожаръ неогаси; после враћа се къ својој стражи.

§. 187. У време узбуце, дужне су страже стояти подъ оружјемъ и быти преправие на сваку заповѣсть надлежне власти; по томе фронтъ нераспуштати, докъ се ларма неутиша.

§. 188. Свакій војникъ, увѣкъ, а особыто кадъ є на стражи, дужанъ є быти добаръ и внимателанъ, и свое обvezаности добро памтити. Ако у случају буде посланъ узети кога подъ стражу, то валај му знати, да такову заповѣсть неће моћи испунити другчје, него поступаюћи разсудително, ладнокрвно и рѣшително, — недозволявати себи ни насиљя ни врећајућій рѣчи, по старати се, благимъ убѣжденіјама нарушеній поредакъ установити или противне подъ стражу узети. — Онда само, кадъ већъ употреби све спо-

собе умърености, дужанъ е показати нешоколебимо мужество и употребити силу, но безъ яости. У мѣсто да се коме за личне упреде свети, вали му обратити сво внимание на то, да му кои неутекне одъ они, кое подъ стражу узети треба, или да му неотму оружѣ; онъ е дужанъ пре погищти него ли дати се обезоружати; ако бы се противници тако нагло браили, да войнику доиста смерть грози, онда — ради одбране своеѧ живота — вали употребити оружѣ.

§. 189. Началникъ страже дужанъ е строго назити за ариштантца, кои се подъ нѣговомъ стражомъ налазе, шилбокъ да неизумта ариштанце близу къ себи и съ нѣмъ да се неразговара; оружѣ ако е у стражари да се осторожно памѣсти да небы ариштанци нѣмъ овладали.

§. 190. Сва необычна извѣстія, дужанъ е началникъ страже одма,

письмено или устмено пошиляти надлежной власти; а ради обычногъ рапортираня устмено о прійманю страже, и после вечернѣ и ютреннѣ молитве, валишияши на главну стражу подиаредника или разводника. Одъ главне страже самъ начальникъ дужанъ є рапортирати дежурноме.

ГЛАВА XV. О ДУЖНОСТИ ШИЛЬБОКА.

§. 191. Кадъ войникъ стане на шильбокъ, дужанъ є примити и точно испуниявати сваку дану му заповѣсть, и при измѣни новоме шильбоку исправно предати.

§. 192. Подъ свой надзоръ ни одкога ништа не примати, кромъ што му разводникъ преда и препоручи; свое мѣсто неоставляти нити штогодъ изподъ надзора дати, безъ своєгъ разводника или стражарскогъ начальника.

§. 193. Войникъ на шилбоку несме снавати, седити, єсти, пити, пушити, пъвати и звиждати, свое оружъ не само никомъ недавати, него и изъ руку га неоставляти; такође несме ни съ кимъ у разговоръ пуштати се.

§. 194. Шилбокъ близу свога мѣста вике и ларме да нетрпи; а кадъ бы се такова догодила, дужанъ є оне, кои га причиняваю на поредакъ, лепымъ начиномъ опоменути да се прођу непристойности; па ако га непослушаю, дужанъ є дати на знанъ своимъ гласомъ фронтовномъ шилбоку или другомъ оближнѣмъ, или вали о томе првомъ пролазећемъ официру, прстомъ войнику или когъ му драго званія и стана човеку, да обзиани стражи онѣговой потреби. Тако исто поступа шилбокъ, ако онази у гарнизону пожаръ, или се случи да онъ занемогне.

§ 195. Шильбокъ несме одијазити одъ свога мѣста далъ осамъ

корачаи; оружъ дозволива му се држати вольно; у свою шильбоку само у време чине или сиѣта улазити: ради давања чести началицима, дужанъ є изилазити изъ шильбокане.

§ 196. Кадъ шильбокъ чини честь, дужанъ є стати съ десне стране шильбокане или на другомъ показаномъ мѣсту.

§ 197. Шильбокъ при давању чести дужанъ є чинити предъ прси Господару Князу и свакомъ штабсъ-официру и дежурноме по стражама а свакомъ обер-официру, и важномъ грађанскомъ чиновнику кадъ є у униформи, стати на свое мѣсто и узети подъ прикладъ. Шильбокъ при давању чести официрима други држава, поступа по пропису за свое официре. Одставнимъ официрима, кадъ су у униформи или добро познати, честь — пунку къ рамену узимаюћи, одавати

§ 198. На одкривеномъ мѣсту

шильбоци у време кине или сиѣ-
га, узимаю пушке одъ кине а ра-
ди давания чести чине предъ пр-
си, неузимаюћи найпре подъ при-
кладъ: после опеть узимаю одъ
кине.

§ 198. Где два шильбока стое-
држећи пушке кодъ ноге, то ра-
ди давания чести чине предъ прен
разводнички; и сви унутрашни
шильбоци тако поступаю.

§ 200. Фронтовный шильбокъ,
у одаваню чести поступа као и
други шильбоцы; а ради изиваня
страже къ оружю, стас према сре-
дние фронта и виче: *Къ оружю:*
или звони двапутъ у звонце; у о-
вомъ случаю скида са себе каба-
ницу, ако с имао огрнуту и вѣ-
ша у шильбокани о чивю.

§ 201. Ноћу, одъ вечерињ до
јутренј молитве, шильбокъ, осо-
быто фронтовный, одзыва сва-
когъ близу пролазећегъ кратко и
гласно: *Ко иде?* па ако се ко по
трекій путь никако неодзове или

съ неправеднымъ одзывомъ, дође, треба га узети подъ стражу; ако щильбокъ примѣти, да таковъй намѣрава на нѣга напасти, дужанъ є чинити одпоръ своимъ оружѣмъ и стражу викати.

§ 202. После вечернѣ молитве или пошто се сасвимъ смркне, щильбоцы никоме чести недаю.

§ 203. Фронтовный щильбокъ вођу близу оружя никогъ да не пушта, него зауставивши га, вадя звати стражарскогъ поднаредника или разводника; а странске люде и даню къ оружю недопуштати.

§ 204. Ако когодъ вођу къ стражи дође и пожели ући у стражару, то щильбокъ зауставля га и зове поднаредника или разводника, кои, кадъ изиђе, осматра дошавшегъ, дає на знанъ началику страже и по његовой заповѣсти поступа.

§ 205. Кадъ щильбокъ стои на онакомъ мѣсту, где ніе дозволѣ-

но никогъ пуштати: па ако бы се ко противю и силомъ тео прорети, то шильбокъ да употреби свое оружъ и силу силомъ одбие.

§ 206. Шильбокъ, стоећи кодъ ариштанаца, несме безъ заповѣсти начальника страже ариштанце никудъ пуштати; такође вике и ларме међу нѣма непрпити; и опіяти се имъ недозволявати.

§ 207. Шильбокъ несме ни подкои начинъ новаца или буди какви поклона ни одкога примати, нити съ таквомъ намѣромъ люде близу къ себи пуштати.

ГЛАВА XVI.

О ОДАВАНЮ ЧЕСТИ СТРАЖОМЪ.

§ 208. Дворска Нѣгове Свѣтости стража, у присутствио Кня-

за и Княгинѣ никоме чести неодас, кромъ пѣтия и дежурноме постражама; а кадъ Князь и Княгиня неприсутствую у гарнизону, онда поступа као и проче страже.

§ 209. Све остале — кромъ дворске, у гарнизону страже, излизе къ оружю и чине предирии Князу, Княгинѣ, войводама (генералима) штабѣ официряма и дежурнымъ постражама.

§ 210. Поднаредничие страже излизе къ оружю и чине предъ приси и своимъ ротнымъ командирима; а за проче официре стаю за оружѣмъ. Официрске страже дужке су само за свое ротне командире stati за оружѣмъ.

§ 211. При даваню чести гоподару Князу и Княгинѣ како дворска тако и све остале официрске страже удараю походъ, и то Княгини, кадъ Князь неприсутствує.

§ 212. Иностранимъ официри ма у дѣйствителной служби стое-

ћимъ страже ће одавати честь као и своима. За стране принце-ве и за остала выша страна ли-ца одаваће страже честь, како Његова Свѣтлость Князь запо-вѣдіо буде.

§ 213. Кадъ стражка изиће къ оружю буди коемъ чину, па онъ маане рукомъ, онда не треба узи-мати пушке, него построити се фронтомъ за пушкама; а ако є стражка већъ узела къ рамену ва-ля командовати къ ноги, у сопи-це и stati острагу ини.

§ 214. При даваню чести стра-жомъ, начальникъ исте, построив-ши є и командовавши предъ пр-си, поврће се са подвышеномъ сабљомъ на лево ступа у свое мѣсто, поврће се на лево кру-гомъ и спушта сабљу: ако се та особа приближава къ фронту, то изилази јој нѣколико корачаи на суерѣтъ и рапортира о станю страже.

§ 215. Кадъ покрай страже про-

лази войничка застава, вали излизти къ оружю, чинити предъ перси и на официрскимъ стражама ударати походъ.

§. 216. Ако покрай страже пролази Литія, треба изаћи къ оружю и, узевши къ рамену, чекати докъ сва парада прође.

§. 217. Кадъ покрай страже пролази погребенис, вали поступати овако: 1.) Кадъ се тѣло упокоеногъ приближи, стража стас къ оружю и узевши къ рамену: 2.) ако є покойникъ воене службе быво макаръ којегъ чина, треба чинити предъ перси и на официрскимъ стражама ударити походъ: па кадъ тѣло упокоеногъ прође, узети къ рамену и држати, докъ цѣла пратња удали се 30 корачаи. Шильбоци дају погребенију честь као и страже.

§. 218. Кадъ се стража промѣнио или долази къ њој разводникъ са шильбоцима, онда нетреба никоме чести давати, него по-

што већь ступи у свое место и
стража разбросна буде.

§. 219. У вече, пошто се са-
свимъ смрачи и до ютренъ мо-
литве, страже никоме чести нечине.

ГЛАВА XVII.

О ВЕЧЕРНЬОЙ И ЮТРЕНЬОЙ МОЛИТВИ.

§. 220. Вечерня молитва на стра-
жи, у касарни и у логору, обич-
но быва кадъ сунде заоди. У праз-
ничне дане, за неко време до мо-
литве долази къ дворской стра-
жи банда.

§. 221. Кадъ наступи време у-
дарати на молитву, фронтовный
щильбокъ зове стражу, коя изи-
лази и началикъ ићи командує:
1) *Къ раже-ну*, 2) *Равнайсе*. И самъ
стае на свое место, а банда сми-
ра на молитву; после добошари
удараю то исто, и началикъ, по-

сле дроби, командує: 1) *Къ ио-ги,* 2) *Слушай,* 3) *На молитву,* 4) *Капе скини.* Садъ добошаръ чита *Отче нашъ* и, прочитавши удара *одбой*, посленъ коєгъ начальникъ страже командує: 1) *По-криєсъ,* 2) *Слушай,* 3) *Къ раме-ну.* По трећој команди банда иде на свой квартире а начальникъ страже, ставши на свое мѣсто, прима одъ старієгъ поднареднива свое страже устмени рапортъ, а тако и одъ поднаредника и разводника прочи страже.

§. 222. Дошавши ради рапортираня поднаредници, и разводници, стаю на левомъ крылу фронта у єдму врсту по старешинству страже, равнаюћи се са предњомъ врстомъ, и чине заедно са стражомъ на молитву и къ рамену; па после старієгъ поднаредника, иду єданъ за другомъ къ начальнику страже и рапортираю; *Господинъ Поручикъ или Подпоручикъ та и та стража са свима шильбоцьма на-*

лази се исправно, ариштанаца толико; кадъ одрапортираю, поврћу се на десно и иду у стражару, да приме заповѣсть.

§. 223. Началникъ страже послерапорта изива мънушильбочину и разводника, па разнушта фронтъ.

§. 225. Ютреню молитву вала ударити, у летић и зимић време, кадъ се на полю већь читати може. На исту молитву удара само стражарски добошаръ, наблюдавајоћи све остало, што је овечерињой речено, съ томъ разликомъ, што разводници, рапортирајоћи началнику страже, чине предъ преи. Главнији дежурни на вечерињой и юренњой молитви при дворској и свакој стражи, стаје према средини фронта исте.

ГЛАВА XVIII. О ПАТРОЛАМА.

§. 225. За увѣрити се ноћу да ли је у гарнизону свуда подоба-

телный миръ и поредакъ, и да ли шильбоцы на сконъ мѣстима исправно стое, треба одѣ официрскѣ страже шиляти до оближнѣи две патроле: єдину, подиаредничку са два редовіи, на єданъ сать до поноћи. И преко тога валя свакъ сата, а у нужднымъ случаима, и чесће, шиляти патролу, одѣ єднотъ или два редоввіи, по круту свои шильбока.

§. 116. Главна стража шиль свою патролу до найближе къ ньой страже, а ова, кадъ е одѣ себе одпости, шиль свою патролу до оближнѣи страже; па и ова и све друге поступаю тако исто до найзадић, коя и рапортира главной стражи.

§. 227. Патрола мора мотрити за поредкомъ и тининомъ по со-кацымъ кафанама и меянама, и за исправишћу свои шильбока: вративши се патрагъ, явля о свему, где шта види или чує началинику страже. Овай пакъ, кадъ дозна,

да є гдегодъ неисправность и беспоредакъ, одма предузима нуждне мѣре за одклонити свака неповольна сљѣства и, особыто ако шильбокъ побѣгне или се бывше подъ надзоромъ покраде, рапортира надлежной власти.

§. 228. А за увѣрити се о исправности и сами патрола, валашилої се одъ главне страже дати записку, у којој означити:
1.) Каква патрола, т. е. подиаредничка или разводничка, 2.) Време, кадъ є послана патрола. Ову записку патрола главне страже, дае началику найближе страже; а овай, пошто означи време долазка патроле и самъ се подпише, шилѣ са својомъ патроломъ до друге страже где то исто испуњавају до наизадић, коя понијаљ є на главну стражу. Кадъ се две патроле унуту сретну, то прима одзывъ она, коя пре запыта.

§. 229. Кадъ патрола подиђе къ стражи, фронтовни шильбокъ

одзыва є и, примивши одговоръ патрола, виче *Патрола стой! каква патрола?* Ако се одзове поднаредничкомъ, то виче стражарскогъ поднаредника, а за разводничку разводника, кои изишавши съ єднимъ, редовымъ, пыта; *Ко иде?* примивши одговоръ: *Патрола, пыта; каква патрола?* напредъ патрола! *Шта є отзывъ?* И патролный поднаредникъ или разводникъ, опирући єданъ другомъ бајонете о прси, показује отзывъ и иде рапортирати началинику страже.

ГЛАВА XIX. О ДЕЖУРНОМЪ ПО СТРАЖАМА.

§. 230. Овай дежурный командує разводомъ, као што є то на свомемъstu изяснено. Свезаповѣсти касателно страже онъ доводи у извршеніе. Наблюдава за поред-

комъ у време мѣне главне страже; при коме старый дежурный стае на десномъ крылу старе страже, а новый на истомъ крылу свое страже.

§ 231. Дежурный осматра све страже у четири сата после подне, и преко тога юнитъ неколико путій у течению свогъ дежурства. После вечерњији и отречь молитве, а такође и после мѣне страже, дужанъ је са разводникомъ одъ главне страже рапортирати своемъ началнику

§ 232. После ютрењи молитве дежурный, подишавши къ началнику и приложивши руку къ капни, рапортира онако: *Ваша Светлость, Г. Полковникъ, Мајоръ, и т. д. све страже и шилбоцы налазе се исправно;* а ако је неисправно, то казує имено; такође рапортира и о числу арништанаца ако је подъ стражомъ има; после поврће се, сматрајући по мѣсту, на десно или на лево, одлази неколико корача и салутира му, ако је у покривеномъ посту а разводникъ

приступа къ начальнику и зауставивши се на два корака, чини предъ прси и рапортира као и дежурный; после узима пушку къ рамену, поврѣе се на лево кругомъ и иде къ стражи. После вечернѣ молитве рапортира се тако исто, само што разводникъ не чини предъ прси.

§ 233. После мѣне стража, коя обычно пре подне быва, старый и новый дежурный заедно иду начальнику рапортирати. Новый стае съ десне стране старогъ и подишавши и приложивши руку къ капи, говори: *Ваша Свѣтлость* или *Г. Н.,* *све страже и шильбоке* *приміо самъ исправно:* подъ арестомъ толико; старый: *Предао самъ* *исправно.* После ныи рапортираю тако исто и разводницы.

ФОРМА ЮТРЕНЬГЪ РАПОРТА.

РАПОРТЪ.

Одъ главногъ дежурногъ по гарнизонной
войску и стражама (у мѣсту) мѣсяцъ, чи-
сло год.

Дежурство при войску и стражама Нѣ-
гове Светлости (а Господару Князу) Ва-
ше Свѣтлости, налази се исправно; ново
ништа нема.

Ноћасъ у 12 сата ишао самъ съ патро-
ломъ и све страже и шильбоке исправно
осматривао; на коима никакову неисправ-
ность примѣтіо нисамъ; поднаредничка па-
трола у 11 и разводничка у 2 сата воћи
ишла с по свима стражама исправно; а
кромъ ови одъ сваке страже ишле су па-
троле изъ два редовы по кругу свои шиль-
бока свакогъ сата одъ вечернѣ до ютренѣ
молитве исправно одзывъ издаванъ је био.

Подъ арестомъ или подъ судомъ:
И. Баталіона официръ И. И.
Поднаредник 0. 0. редовы. . . 0. 0.

Болујки у шпиталю:
И. баталіона официръ И. И.
Поднаредника 0. 0. редовы. . . 0. 0.

Подпись Главногъ Дежурногъ.
И. Н. Н.

ФОРМА ВЕЧЕРНІГЪ РАПОРТА.

РАПОРТЪ.

Одъ главногъ дежурногъ по гарнизонной
войску и стражама (у мѣсту) месецъ число, г.

Дежурство при войску и стражама Ихъгове
Свѣтлости (а Господару Князю) Ваше Свѣтлости,
налаги се исправно; ново ищта пема.

На И. стражи И. Н. официръ И. Н. под-
наредника О. О. добошарь О. редовы О. б.

На истой стражи одъ топціа подна-
редника О. О. редови . . . . . 0. 0.

Кодъ магацына поднаредникъ О. ре-
дови . . . . . 0. 0.

Кодъ барутане поднаредникъ О. ре-
дови . . . . . 0. 0.

При батеріи поднаредника О. О. ре-
дови . . . . . 0. 0.

У шпиталю разводникъ О. редови 0. 0.

При баталіону поднаредника О. О. ре-
дови . . . . . 0. 0.

Све саъмъ ове преднаведене страже да-
нась после подче у 4 са'та обылазіо и
шильбоке осмотривао, на конма никакову
ненправность примѣтити висамъ могао.

Подъ арестомъ или подъ Судомъ:

И. баталіона официръ И. Н.

Поднаредника О. О. редови . . 0. 0.

Болуючи у шпиталю:

И. баталіона официръ И. Н.

Поднаредника О. О. редови . . 0. 0.

Подпись Главногъ Дежурногъ.

И. И. И.

ФОРМА.

ЗАПИСКА

ПОДНЯРХЕДНИЧКЕ ПАТРОЛЕ.

Месе- ца и дата	Саатъ	
Юлія 31.	у 2. ноћи	<p>Одъ дворске страже посланъ є у патролу раз- водникъ Н. Н. са два ред- ови до страже при бата- лону.</p> <p>Подпись Началника дворске страже.</p>
—	у $2\frac{1}{4}$	<p>Вышеозначена патро- ла на стражу при бата- лону дошла є исправно, и послана натрагъ; а да- лѣ до страже при бате- ріи посланъ є у исто вре- ме у патролу разводникъ Н. Н. са два редови.</p> <p>Подпись дежурногъ по баталіону официра.</p>

—	у $2\frac{1}{2}$ ночи.	Вышеозначена патрола на стражу при батеріи дошла в исправно, и послана натрагъ; а далъ до страже при военомъ магацину и баталіону посланъ в у исто време у патрулю разводникъ И.И. са два редови. Подпись дежурногъ по батеріи официра
—	у $2\frac{3}{4}$ ночи.	Вышеозначена патрола на стражу при военомъ магацину и баталіону дошла в исправно са листомъ и печатомъ; и послана натрагъ къ батеріи; а далъ до дворске страже посланъ в у исто време разводникъ И. Н. са два редови. Подпись дежурногъ по баталіону официра.
—	у 3 ночи.	Вышеноизложена патрола на дворску стражу дошла в исправно и предала листу и печать, и послана натрагъ. Подпись Началника дворске страже.